

Høringssvar foranlediget af Aarhus Kommunes udkast til ”Aarhus Klimatilpasningsplan 2024-2030. Sammen om et robust blåt og grønt Aarhus” (Aarhus Kommunes sagsnr. H969)

På vegne af den af Grundejerforeningen Vejlby Fed (GVF-Risskov) nedsatte ’Arbejdsgruppe for klimatilpasninger i Risskov’, tillader GVF-Risskov sig hermed at fremsende et høringssvar. Det kan oplyses, at arbejdsgruppen består af repræsentanter for GVF-Risskov, Risskov Fællesråd, Digelaget Vejby Fed, Vejlby-Egå enges Landvindingslag samt lokalt engagerede beboere og eksperter. Aarhus Kommune indgår med to repræsentanter fra forvaltning i arbejdsgruppens arbejde.

1. Generelt

Arbejdsgruppen skal indledningsvis kvittere for Aarhus Kommunes udkast til en klimatilpasningsplan. Arbejdsgruppen vil især kvittere for, at planen er præget af den nødvendige helhedsvurdering og -håndtering af de udfordringer, som klimaændringerne indebærer i form af oversvømmelsesrisici og -skader. At der blandt de 12 indsatsområder, der opstilles i udkastet, *dels* nævnes klimaudfordringerne i ”Egå, Vejlby Fed og Risskov”, *dels* nævnes de generelle udfordringer, der er tale om ved kysten, er naturligvis særlig tilfredsstillende set fra arbejdsgruppens perspektiv.

At udkastets velbegrundede prioriteringer, understøttes af Kystdirektoratets angivelse af Aarhus som ét af de 52 fremtidige risikoområder i udkastet af 9. september 2024 ”*Udpegningsforslag til revurdering og ajourføring af risikoområder for oversvømmelser fra søer, vandløb og hav. Oversvømmelsesdirektivets tredje planperiode*”. Aarhus Kommunes udkast til klimatilpasningsplanen har til sammenligning med direktoratets udkast den betydelige styrke, at der i udkastet til klimatilpasningsplanen er fokus på de udfordringer, der opstår i det samlede vandkredsløb – hvor direktoratet har et primært fokus på den risiko, der er for stormflod.

Arbejdsgruppen vil også kvittere for, at Aarhus Kommune i udkastet fremhæver, at realiseringen af den vedtagne klimatilpasningsplan skal skabe grobund for et mangesidigt samarbejde. Arbejdsgruppen deltager meget gerne i et sådant samarbejde som en konstruktiv medspiller.

Hvordan opgøres den samfundsøkonomisk skade?

Det oplyses i udkastet til klimatilpasningsplanen, at der ved udpegning og prioriteringen af de områder, hvor der skal iværksættes en klimatilpasningsindsats, vil blive lagt vægt *dels* på de samfundsøkonomiske skader, som de fremtidige oversvømmelsessituationer kan indebære, *dels* på opnåelse af en synergi med det, der i øvrigt indgår i de beslutninger, der bliver truffet til fremme af byens udvikling. Den tilgang er arbejdsgruppen naturligvis enig i.

Arbejdsgruppen vil imidlertid anmode om, at der i Aarhus Kommunes endelige klimatilpasningsplan og den praksis, som skal udmønte planen, sikres transparens i forhold til det, der vedrører:

- afgrænsningen af de relevante samfundsmæssige værdier/skader,
- vurderingen af de konkrete værdier og risici, og
- kriterierne der skal tillægges vægt ved gennemførelsen af beregninger og vægtning af forskellige (herunder modstående interesser) i beskyttelsen af de samfundsmæssige værdier.

Prioritering af ressourcer og det øvrige grundlag for klimatilpasningsindsatsen

Aarhus Kommune har ansvaret for, at klimatilpasning af den eksisterende by sker i overensstemmelse med den gældende lovgivning og de akutte behov for beskyttelse imod oversvømmelser.

Klimatilpasningsplanen kan ikke stå alene – den skal suppleres med det nødvendige både retlige og økonomiske fundament for en handlingsorienteret og rettidig klimatilpasningsindsats. Det er derfor nødvendigt, at kommunen tilvejebringer det nødvendige øvrige plangrundlag og de nødvendige økonomiske/personalemæssige ressourcer til løsning af de klimaudfordringer, der er tale om. Samtidig må det understreges, at det ikke vil være muligt for de enkelte grundejere at beskytte deres grunde imod oversvømmelser uden kommunens og vandselskabets bistand.

Arbejdsgruppen er naturligvis indforstået med, at Aarhus Kommunes klimatilpasningsinitiativer skal være baseret på grundejernes betalingsansvar, sådan som ansvaret *dels* er lovfæstet i kystbeskyttelsesloven og vandløbsloven ved ”nytteprincippet”, *dels* fremgår af de regler, der fastlægger, hvilke omkostninger til klimatilpasningsprojekter, der skal inkluderes i de spildevandstakster, som grundejerne skal betale.

Arbejdsgruppen opfordrer herudover til, at Aarhus Kommune prioriterer ressourcer til at kunne tilbyde faglige råd & vejledning samt formidling til egne borgere, grundejerforeninger, andre foreninger, virksomheder, almene boligforeninger og grundejere, der er truet af diverse vandudfordringer. Dette uagtet at ansvaret ligger hos den enkelte ejendomsejer for at sikre ejendomme mod vandpåvirkninger. Denne meget relevante og påtrængte kommunale service over for enge borgere er bl.a. indført i Silkeborg Kommune ved ansættelse af en klimatilpasningskoordinator.

2. Specifikt vedrørende det i udkastet beskrevne indsatsområde ”Kyststrategi - Den levende kyst”

Der mangler efter arbejdsgruppens vurdering i dag en referenceramme og plan for beskyttelsen af den kyst, der afgrænser Aarhus Kommune mod Århusbugten. Det er i udkastet til klimatilpasningsplanen oplyst, at den fremtidige kyststrategi vil blive udviklet i 2024-2026, og at den vil komme til at udgøre et solidt grundlag for *en adaptiv udvikling* langs kysten for et antal delstrækninger, der afgrænses med hvert sit særkende, udfordringer og potentiale, og at der vil blive defineret nogle delmål. Den ambition finder arbejdsgruppen meget positiv. Når der – som beskrevet i udkastet – fastsættes en overordnet vision og ambition for den samlede kyststrækning i tæt samarbejde med Kystdirektoratet og nabokommunerne, er det vigtigt, at der kommer til at indgå følgende oplysninger i kyststrategien:

- de konkrete udfordringer, der er tale om indenfor de enkelte delstrækninger,
- en tydelige prioritering af, hvornår handlingsplanen for den enkelte delstrækning skal foreligge, og
- forpligtende oplysninger om, hvornår de nødvendige tiltag inden for de enkelte delstrækninger skal gennemføres og afsluttes.

3. Specifikt vedrørende den i udkastet beskrevne ”Tilpasning af byen til vandet Egå, Vejlby Fed, Risskov”

I forhold til det i udkastet beskrevne om klimatilpasning i området ’Egå, Vejlby Fed, Risskov’, vil arbejdsgruppen appellere til Aarhus Kommune om, at der besluttet en mere ambitiøs tidsplan. Det angives i udkastet (side 40 og side 46), at der for området skal iværksættes en forundersøgelse i 2024-2026, og at indsatsen først skal iværksættes i perioden 2030-2050. Hermed er der en meget betydelig risiko for, at der bliver tale om en indsats, der kommer alt for sent i forhold til håndteringen af de aktuelle udfordringer, der konkret er tale om.

Arbejdsgruppen vil til støtte for denne vurdering af den angivne tidsplan henlede kommunens opmærksomhed på, at kommunen allerede for 10 år siden selv beskrev det akutte behov, der er for at iværksætte konkrete tiltag til beskyttelse af området imod oversvømmelser. Det fremgår således af Aarhus Kommunes rapport ”Konsekvenser af klimaændringer i Vejlby-Risskov” fra 2014 (revideret marts 2019), at området omkring Vejlby-Risskov er udfordret af vand fra både regn (skybrud), havet, Egåen, søer og grundvand. I rapporten peges der bl.a. på behov for skybrudsveje i området syd for Egåen, forøget

pumpekapacitet ved slusen ved Egåens udløb, forhøjelse af slusens overkant og forbedring/forhøjelse af kystdiget fra slusen til hospitalsgrunden.

Arbejdsgruppen vil i øvrigt fremhæve:

1. Da området er udfordret af vand fra mange sider, vil arbejdsgruppen opfordre til etablering af et vandlag der koordinerer planlægningen og indsatsen på tværs af de forskellige udfordringer skabt af regn (skybrud), havet, Egåen, søer og grundvand. Jfr. den forslåede plan skal der i perioden 2027-2030 ske en afklaring af de finansieringsmæssige muligheder for tiltag, bl.a. økonomiske fordelinger jf. grundejeres ansvar, nytte og gavn af løsningerne. Århus Kommune har den relevante kompetence i kystbeskyttelsesloven til at træffe afgørelse om iværksættelse af et kommunalt fællesprojekt, der kan beskytte imod oversvømmelser fra Egåen og imod oversvømmelser fra havet, hvor omkostningerne kan fordeles mellem de mange grundejere, der har behov for en sådan indsats. Da en sådan proces tager tid opfordrer arbejdsgruppen Aarhus Kommunen til allerede nu at indgå i en proces omkring etablering af et vandlag for området.
2. Med baggrund i den nu 10 år gamle beskrivelse af de eksisterende udfordringer, der er tale om i Vejlbj-Risskov, er der endvidere et behov for, at der vedtages et tillæg til Aarhus Kommunes "Spildevandsplan 2021-2026", så indsatsen imod de konsekvenser, som monsteregn kan have i form af oversvømmelser af det lavtliggende område, kan håndteres rettidigt og konsekvent af Aarhus Vand. Det højtstående grundvand indebærer, at monsteregn vil blive en udfordring både for grundejere, for virksomheder og for vejene i området. Det er derfor, efter arbejdsgruppens vurdering, vigtigt, at kommunen i et sådant tillæg til spildevandsplanen fastlægger det nødvendigt høje serviceniveau, der gør det muligt og forpligtende for Aarhus Vand at håndtere regn- og tagvand i overensstemmelse med det, der er hjemmel til i miljøbeskyttelsesloven, betalingsloven og vandsektorloven.
3. Også den stigende grundvandsstand i området, der er identificeret som et voksende problem i den nævnte rapport fra 2014/2019, skal håndteres så hurtigt, som det er muligt. I nogle områder er der allerede tale om betydelige problemer med oversvømmelser fra grundvandet. Det er derfor afgørende, at kommunen – så snart det bliver lovgivningsmæssigt muligt at beskytte grundejerne imod terrænnært grundvand – får vedtaget de nødvendige ændringer i spildevandsplanen og at der tages andre nødvendige tiltag, så de aktuelle udfordringer kan håndteres af Aarhus Vand. DANVA og Kommunernes Landsforening har i flere analyser – herunder "*Samfundsøkonomiske cost-benefit-analyser for løsninger til håndtering af terrænnært grundvand*" fra 2020 – afdækket de betydelige samfundsøkonomiske fordele, der kan opnås - hvis vandselskaberne løser de problemer, der er knyttet til terrænnært grundvand – herunder med "Fedet Vejlbj Risskov" som én af de illustrative eksempler.
4. Arbejdsgruppen opfordrer samtidig til, at kommunen udnytter de muligheder, den har for at vedtage nye lokalplaner, der kan understøtte en klimatilpasning af området. Det er vigtigt, at fremtidige byggeprojekter tilpasses de klimaudfordringer, der er tale om. Aarhus Kommune opfordres derfor til at overveje, i hvilken udstrækning, det vil være muligt at vedtage lokalplanbestemmelser om etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse og erosion i området, ligesom det bør overvejes, om der er arealer, der skal friholdes for ny bebyggelse og fra infrastruktur, fordi de er udsatte for oversvømmelse og erosion.

Med venlig hilsen

Grundejerforeningen Vejlbj Fed
på vegne af Arbejdsgruppen for Klimatilpasninger i Risskov